

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Suomen museoliitto pitää esitystä Kulttuuriperintöstrategiaksi riittävän laajana ja monipuolisena. Strategiassa tarkastellaan kulttuuriperintöalan kenttää ja sen toimijoita, mutta pidämme tärkeänä, että museokentän kokonaisrakenne esitetään tarkemmin valtakunnallisista ja alueellisista vastuumuseoista aina pieniin paikallismuseoihin, jotka kaikki ylläpitävät ihmisten oikeutta löytää kulttuuriperinnön äärelle. Pidämme onnistuneena strategiaan kirjattua kulttuuriperinnön määritelmää vaikkakin tunnistamme, että kulttuuriperinnön käsite muuttuu ja elää ajassa. Tavoitteet ja toimenpidelinjaukset luovat selkeyttä strategiaan. Toimeenpanosuunnitelman on kuitenkin oltava riittävän konkreettinen, jotta strategiassa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen olisi mahdollista.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Museoala ja museot tunnistetaan strategiassa merkittävänä kulttuuriperintöalan toimijoina. Strategiassa tarkastellut toimintaympäristön muutoksiin vaikuttavat tekijät, kuten mm. kestävän kehityksen edellytykset, ilmastonmuutoksen vaikutukset ja osallisuuden lisääminen kulttuuriperintöön ovat jo keskeisiä sisältöjä alan tämänhetkisessä keskustelussa ja toimintatapojen tavoitteellisessa kehittämisessä.

Kommenttinne lukuun 5.1

Suomen museoliitto pitää tärkeänä tavoitteena kaikkien oikeutta kulttuuriperintöön. Museoalan digitaalinen siirtymä tukee kulttuuriperinnön saatavuutta ja saavutettavuutta, mutta se edellyttää yhteiskunnalta kulttuuriperintöalan digitalisaation ja digitoinnin riittävää resurssointia sekä taloudellisesti että toimintatapojen ja osaamisen kehittämiseksi. Myös dokumentoinnin ja tallennuksen riittävät resurssit on turvattava ja esimerkiksi digitaalisen kulttuuriperinnön ominaispiirteet on otettava huomioon tallennuksen metodien kehittämisessä.

Kommenttinne lukuun 5.2

Suomen museoliitto pitää hyvänä ja perusteltuna kulttuuriperinnön sisällyttämistä ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelmiin sekä ilmastopolitiikan vaikutusten arviointia kulttuuriperintöön.

Kulttuuriperintöalalle esitettyjen toimintaa kuvaavien mittarien luominen (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys) pitää tehdä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa, jotta mittareilla on mahdollista saada validia tietoa toiminnasta.

Kommenttinne lukuun 5.3

Suomen museoliitto pitää tärkeänä, että kulttuuriperintökasvatuksen merkitystä kasvatetaan opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteissa kaikilla koulutusasteilla. Kulttuuriperintöstrategia pitää kirjoittaa opetussuunnitelmiin huolellisesti ja siten, että myös riittävää konkretiaa niiden tueksi on tarjolla.

Kulttuuriperintöalan perustutkimuksen resurssien turvaamisen lisäksi on huolehdittava museologian oppiaineen tieteellisen professuurin jatkuvuudesta. Tämä on olennaista museologisen tutkimuksen ja opetuksen kehittämisen näkökulmasta ja erityisesti museolaissa määriteltyjen koulutusvaatimusten (museologian perusopinnot) perusteella.

Kommenttinne lukuun 5.4

Suomen museoliitto näkemyksen mukaan museoiden rahoituksen pitää edelleen perustua pääosin julkiseen sektoriin. Yksityisen rahoituksen ja taloudellisten kumppanuuksien kehittäminen esimerkiksi verotuksellisten kannustimien kautta on perusteltua, jotta voidaan selvittää ja löytää mahdollista lisärahoitusta museo- ja kulttuuriperintöalalle.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Suomen museoliitto näkee mahdollisena strategian avulla lisätä ymmärrystä kulttuuriperinnöstä ja sen vaikutuksista yhteiskunnan eri toimijoille. On tärkeää, että yritykset tunnustavat vahvemmin yhteiskuntavastuunsa kulttuuriperinnöstä ja haluavat käyttää sen suojeluun ja tallentamiseen museoilta löytyvää asiantuntemusta. Kulttuuriperinnön merkityksen viestiminen yrityksille, ei vain yritysten yhteiskuntavastuun herättäjänä vaan myös liiketaloudellisen kasvun resurssina on merkityksellistä kestävä kasvun näkökulmasta. Tämä näkökulma on otettava mukaan toimenpidesuunnitelmaan siten, että kulttuuriperintöalan organisaatiot ja yritykset voivat yhteistyössä kehittää luovia ja taloudellisesti kumpaakin osapuolta hyödyttäviä kumppanuuksia.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Kulttuuriperintöstrategiassa on lueteltu valtion ja Museoviraston tehtävät. Suomen museoliitto pitää tärkeänä, että strategiassa esitetään museoalan kokonaisrakenne sekä kuvataan vastuumuseojärjestelmän perusteet, alueellisten ja valtakunnallisten vastuumuseoiden tehtävät, valtakunnallinen laajuus ja vaikuttavuus.

Suomen museoliitto esittää, että kuntien tehtävä kaavoittajina ja siihen liittyvä merkittävä vastuu kulttuuriympäristön ja kulttuuriperinnön vaalimisen prosessien omistajana on syytä sisällyttää strategiaan. Lisäksi strategian tavoitteet pitäisi huomioida laajasti myös kulttuuritoimijakentän ulkopuolella, kuten esimerkiksi rakentamisen standardeissa.

Lisäksi haluaisimme kiinnittää huomiota siihen, että strategia voisi korostaa voimakkaammin myös kulttuuriperinnön itseisarvoa.

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Suomen museoliitto pitää toimeenpanosuunnitelman laatimista erittäin tärkeänä. Toimeenpanosuunnitelman on oltava riittävän konkreettinen, jotta strategiassa esitettyjen tavoitteiden saavuttaminen olisi mahdollista. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, miten toimijoille, kuten museoille, varmistetaan riittävät resurssit ja osaaminen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Avoimia tilaisuuksia (myös verkossa), joissa kiinnostuneet kulttuuriperintöalan toimivat voivat esittää näkemyksiään toimeenpanosuunnitelmaksi laatimiseksi. Tilaisuuksien saavutettavuuteen pitää kiinnittää erityistä huomiota ja rohkaista mukaan kaikkia kulttuuriperintöalan toimijoita sekä alasta kiinnostuneita muita toimijoita, myös yrityselämän edustajia.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Museoiden rooli strategian toimeenpanossa on varsin merkittävä. Erityisesti valtakunnallisten ja alueellisten vastuumuseoiden valtakunnallinen ja alueellinen museotyö sekä paikallinen museotoiminta voivat tukea strategian tavoitteiden toimeenpanoa, mikäli riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit turvataan museoalan toimijoille. Museot pitääkin ottaa vahvemmin mukaan strategian toimeenpanosuunnitelman laatimiseen.

Tokila Leena
Suomen museoliitto ry

